

Geðsvið Landspítala

Stjórnskipulag geðsviðs 2010

Skipurit og texti

Skýrsla um nýtt stjórnskipulag á geðsviði Landspítala

*Efni í þessari skýrslu er samið af stjórnendum á geðsviði
Hannað og ritstýrt í verkefnastjórnun á skrifstofu
framkvæmdastjóra geðsviðs*

1/1/2010

Skipulag

Nýtt skipulag geðsviðs tók gildi fyrsta janúar 2010. Myndræn framsetning skipurits sýnir rekstareiningar geðsviðs innan stjórnunarumfangs framkvæmdastjóra. Í skipuritinu má sjá þjónustu skipt niður eftir meðferðarleiðum sem koma á mótis við þarfir notenda á mismunandi stigi sjúkdómsástands. Hér er um að ræða; ferli- og bráðapjónustu, fíknigeðdeild, móttökudeildir, endurhæfingu og öryggis- og réttargeðþjónustu. Taldar eru upp þær deildir sem falla undir hvern þjónustuhluta. Skipurit sviðsins tekur mið af endurskoðuðu heildarskipulagi LSH sem tók gildi í maí 2009

Markmið með nýju skipulagi

Markmið með nýju skipulagi Landspítala og sviða sjúkrahússins er að auka vægi deildarstjóra og yfirlækna í stjórnun, stytta boðleiðir og efla dreifstýringu. Skipuritið á að þjóna starfsemi og áherslum á hverjum tíma þannig að saman fari besta meðferð sem völ er á, öryggi sjúklinga og hagkvæm notkun fjármuna. Efla á sjúkrahúsið þannig að það verði eitt af öflugustu háskólasjúkrahúsum í Norður - Evrópu og eftirsóttur vinnustaður, veiti nemendum góða og markvissa kennslu, sé leiðandi í vísindum á heilbrigðisviði og veiti sjúklingum og fjölskyldum þeirra góða og örugga þjónustu.

Hlutverk

Geðsvið Landspítala sinnir meginstarfsemi sérhæfðrar geðheilbrigðisþjónustu á Íslandi. Lögð er áhersla á þátttöku í geðheilbrigðisþjónustu þar sem sviðið veitir stuðning og er í samvinnu við heilsugæslu og aðra velferðarþjónustu utan sjúkrahúsa. Geðsvið sinnir göngudeildar- og samfélagsgeðþjónustu ásamt því að vera leiðandi í geðheilbrigðisþjónustu fyrir bráðveikt fólk og sérhæfð vandamál og endurhæfingu geðfatlaðra. Landspítali er háskólasjúkrahús og er fræðsla, þjálfun og rannsóknastörf starfsfólks og nemenda í geðheilbrigðisfræðum samtvinnað starfsemi.

Markmið með starfsemi geðsviðs er að eftir meðferð verði fólk hæfara til að takast á við daglegt líf og bæta þannig líðan allrar fjölskyldunnar. Fagmennska, jafnræði, virðing, öryggi, þekking og samvinna eru lykilatriði í samskiptum fólks. Lögð er áhersla á heildræna meðferð þar sem leitast er við að auka lífsgæði, efla heilbrigði og virða réttindi fólks. Áhersla er lögð á samfellu í allri meðferð, eftirmeðferð og endurkomu þar sem forsenda meðferðaáætlana er gagnkvæm upplýsingamiðlun milli sjúklings, fjölskyldu/aðstandenda og heilbrigðisstarfsfólks.

Stjórnskipulag

Forstjóri Landspítala framselur vald sitt til stjórnenda í samræmi við heimildir þar um. Framsal er alltaf formlegt og gert skriflega. Á Landspítala eru gerðar kröfur um yfirgripsmikla og sérhæfða þekkingu á starfsemi sjúkrahúsa ásamt stjórnunar- og leiðtogahæfni við ráðningu í stjórnunarstöður. Starfslýsingar stjórnenda og upplýsingar um faglega-, fjárhagslega- og mannauðslega ábyrgð eru aðgengilegar á innri vef Landspítala. Stjórnunarþrep geðsviðs eru; a) framkvæmdastjóri, b) deildarstjórar – hjúkrunardeildarstjórar - yfirlæknar. Yfirsálfræðingur og yfirfélagsráðgjafi eru yfirmenn á Landspítala innan sinna sérgreina og hafa stöðu deildarstjóra. Stjórnendur á geðsviði eru ráðnir til starfa að undangenginni auglýsingu til fimm ára í senn.

Framkvæmdastjóri geðsviðs er ráðinn frá 1. maí 2009 til 5 ára. Sjá starfslýsingu framkvæmdastjóra geðsviðs.

Yfirlæknar sérgreina á geðsviði eru 8 og fara þeir með þrjúþætta ábyrgð; faglega, fjárhagslega og mannauðslega. Sjá starfslýsingu yfirlækna.

Hjúkrunardeildarstjórar eru 13 á geðsviði og fara þeir með þrjúþætta ábyrgð, faglega, fjárhagslega og mannauðslega. Sjá starfslýsingu hjúkrunardeildarstjóra.

Yfirsálfræðingur geðsviðs er 1 og er yfirmaður sálfræðinga á Landspítala. Sjá starfslýsingu yfirsálfræðings.

Yfirfélagsráðgjafi er 1 og er yfirmaður félagsráðgjafa á Landspítala. Sjá starfslýsingu yfirfélagsráðgjafings.

Skrifstofa framkvæmdastjóra geðsviðs

Á skrifstofu framkvæmdastjóra geðsviðs starfa auk framkvæmdastjóra; mannauðsráðgjafi, fjármálaráðgjafi og verkefnastjórar. Skrifstofustjóri ásamt skrifstofufólki á geðsviði falla einnig undir þessa stjórnunareiningu og fylgja starfslýsingar sérhverju starfi. Skrifstofustjóri á skrifstofu framkvæmdastjóra er einnig yfirmaður lækningarara á geðsviði.

Samfélagsgeðteymi

Samfélagsgeðteymi er tveggja ára verkefni undir yfirstjórn framkvæmdastjóra frá janúar 2010, staðsett að Reynimel 55. Teymið er fjölfaglegt. Í teyminu er teymisstjóri sem hefur umsjón með verkaskiptingu og daglegum rekstri teymisins. Meginverkefni samfélagsteymisins verður að sinna alvarlega veikum einstaklingum sem þarfnast fjölfaglegs stuðnings í samfélaginu. Leitað verður eftir samvinnu og samstarf við velferðarþjónustu sveitarfélaga og heilsugæslu.

Vísindi og menntun

Landspítali er háskólasjúkrahús. Geðsviðið sinnir því kennslu og rannsóknnum í læknisfræði, hjúkrun og flestum öðrum greinum heilbrigðisvísinda. Sumt starfsfólk sjúkrahússins er einnig í starfi hjá Háskóla Íslands eða öðrum háskólum og aðrir sem uppfylla tilteknar hæfiskröfur háskólakennara geta sótt um akademískar nafnbætur samkvæmt samningi við Háskóla Íslands. Heilbrigðisþjónusta, menntun og rannsóknir tvinnast því saman í daglegum störfum á sjúkrahúsinu.

Gæðamál

Á geðsviði er unnið markvisst að ýmsum gæðatengdum verkefnum sem er ætlað að efla og bæta þjónustu við þá sem til sviðsins leita og þeirra nánustu. Lögð er áhersla á að vinna í samvinnu við aðrar mennta- og vísindastofnanir og velferðarsamtök bæði á Íslandi og í öðrum löndum.

Gæðaráð starfar á geðsviði. Ráðið mótastefnu sviðsins í samvinnu við framkvæmdastjóra, með hliðsjón af stefnu Landspítala. Gæðaráð skilgreinir gæða- og árangursmælikvarða fyrir sviðið, hefur yfirsýn yfir gæðastarf á sviðinu, greinir áherslur og leggur fram tillögur að breytingum.

Klínísk þjónusta á geðsviði

Á geðsviði er veitt klínísk sérfræðiþjónusta í almennum geðlækningum, fíknilækningum, geðrænni endurhæfingu, réttargeðlækningum, geðhjúkrun, sálfræðiþjónustu og félagsráðgjöf. Samvinna er við önnur svið um iðjuþjálfun, sjúkraþjálfun, ýmsa sérfræðiþjónustu, þjónustu presta, næringarráðgjafa o.fl. Læknar geðsviðs Landspítala skipta með sér verkum í samráðskvaðningum við aðrar deildir sjúkrahússins. Innan stjórnskipulags geðsviðs starfa við klíníska þjónustu: Læknar, hjúkrunarfræðingar, félagsráðgjafar, sálfræðingar, sjúkraliðar, listmeðferðarfræðingar, áfengis- og vímuefnaráðgjafar, ráðgjafar/stuðningsfulltrúar, hjúkrunarritarar og læknaritarar. Nánari upplýsingar má finna á innri vef geðsviðs um [faghópa geðsviðs](#) og ytri vef geðsviðs [faghópar geðsviðs](#).

Sálfræðiþjónusta

Stór hópur sálfræðinga starfar á geðsviði og veita þeir sjúklingum spítalans og aðstandendum þeirra sálfræðiþjónustu. Sálfræðingarnir eru staðsettir á öllum fimm einingum sviðsins svo og á barna- og unglingageðdeildinni, Landakoti, Grensás, Fossvogi og á nokkrum vefrænum deildum á Hringbrautinni. Samráðskvaðningar sálfræðinga eiga að berast rafrænt (beiðni um ráðgjöf) til samráðskvaðningateymis í feril- og bráðaþjónustu geðsviðs á Hringbraut og til göngudeildar barna- og unglingageðdeildarinnar á Dalbraut. Tilvísunum um sálfræðiþjónustu má koma til sálfræðinga á mismunandi starfsstöðum þeirra og rafrænt í Sögukerfinu.

Félagsráðgjöf

Meginhlutverk félagsráðgjafa á Landspítala er að efla persónulega styrkleika einstaklinga með sérhæfðri meðferðarvinnu. Félagsráðgjafar á geðsviði sinna allri félagsráðgjöf á Landspítala. Unnið er með einstaklingum, fjölskyldum og hópum. Lögð er áhersla á að efla sjálfstyrk og tilfinningatengsl sem er liður í að framfylgja endurhæfingaráætlun og bæta meðferðarheldni. Aðstæður eru kannaðar eftir þörfum, samfélagslegra úrlausna leitað og aðstoð er veitt við umsóknir um félagsleg réttindi. Vinna með fjölskyldum er stór þáttur í starfi félagsráðgjafa. Mikil áhersla er lögð á samvinnu við aðrar heilbrigðisstéttir. Aðrir þættir starfsins eru handleiðsla, kennsla og rannsóknir. Samráðskvaðningar félagsráðgjafa á geðsviði fara að öllu jöfnu í gegnum feril- og bráðaþjónustu sviðsins við Hringbraut. Skrifstofa yfirfélagsráðgjafa er á geðsviði LSH.

Ferli- og bráðaþjónusta

Hjá ferli- og bráðaþjónustu geðsviðs fer fram fyrsta greining og er fólki vísað þaðan áfram til frekari meðferðar. Stundum getur viðkomandi þurft á innlögn að halda en að öðrum kosti er vísað til móttökuteymis göngudeildar eða áfengis- og vímuefnateymis eða til úrræða utan sjúkrahússins. Í neyðartilvikum utan þessa tíma getur fólk leitað til almennu bráðamóttökunnar á Landspítala Fossvogi. Við ferli- og bráðaþjónustu er einnig dag- og göngudeildarþjónusta.

Bráðamóttaka geðsviðs við Hringbraut er opin þeim sem eiga við bráða geðræna erfiðleika að stríða. Á bráðamóttökunni fer fram fyrsta greining og er sjúklingum síðan vísað áfram til frekari meðferðar ef þörf er á. Móttökuteymi göngudeildar við Hringbraut veitir fyrstu meðferð því fólki sem ekki þarf á innlögn að halda. Til bráðaþjónustu geðsviðs getur fólk leitað með áriðandi mál af geðrænum toga án þess að eiga pantaðan tíma. Bráðaþjónustan er á 1. hæð í geðdeildarbyggingu við Hringbraut.

Göngudeild 31 E er tvískipt:

1) Móttökuteymi göngudeildar 31E sinnir eftirfylgd og eftirmeðferð eftir bráðakomur og tekur við tilvísunum frá heilsugæslu og læknum á öðrum deildum spítalans. Á deildinni starfar þverfaglegt teymi sem sinnir greiningu og meðferð þeirra sjúklinga sem ekki þurfa á innlögn og/eða langtímaendurhæfingu að halda. Meðferð í móttökuteymi er að öllu jöfnu skammtíameðferð, 3-4 mánuðir og eftir það útskrifast sjúklingar til heilsugæslunnar.

2) Þjónusta móttökudeildar eftir útskrift. Eftirmeðferð er í höndum þess meðferðarteymis sem sinnti sjúklingi á viðkomandi legudeild.
Deildin er staðsett á 1. hæð í geðdeildarbyggingu.

Dag- og göngudeild átröskunar er deild sem sinnir fólki með átröskun. Við deildina starfar átröskunarteymi Landspítala sem er fjölfaglegt teymi. Það heyrir undir ferli- og bráðaðþjónustu geðsviðs og starfar bæði á dagdeild og göngudeild átröskunar og sinnir greiningu og meðferð við átröskunum og öðrum meðkvillum. Teymið sinnir einnig ráðgjöf og fræðslu til annarra deilda Landspítala ásamt símaráðgjöf til aðila utan sjúkrahússins. Deildin er á Hvítabandinu, Skólavörðustíg 37

Dagdeild Hvítabandsins tekur við tilvísunum frá móttökuteymi göngudeildar og legudeildum. Deildin er ætluð fólki með persónuleikaraskanir, alvarlegt þunglyndi og kvíðaraskanir. Meðferð dagdeildar grundvallast á *díalektískri* atferlismeðferð (DAM). Á deildinni starfar fjölfaglegt teymi. Fjögur meðferðarúrræði eru nú í boði á deildinni: Undirbúningshópur 3 daga í viku, dagmeðferð 5 daga í viku, ungmennahópur 2 daga í viku og kvennahópur 2 daga í viku. Tímalengd meðferðar er að jafnaði 4 mánuðir. Deildin er staðsett á Hvítabandinu, Skólavörðustíg 37

Fíknigeðdeild

Á Fíknigeðdeild Landspítala er rekin sérhæfð þjónusta fyrir einstaklinga þar sem geðraskanir og misnotkun vímuefna fara saman. Við deildina starfar breiður hópur fagfólks á þremur einingum sem vinna náið saman. Lögð er áhersla á einstaklingsmiðaða nálgun og teymisvinnu.

Móttökugeðdeild fíknimeðferðar 33A er sólarhringsgeðdeild. Innlagnir fara að mestu fram í gegnum biðlista sem haldinn er á göngudeildar fíknimeðferðar. Deildin er sérhæfð í að meðhöndla alvarlegan og flókinn vanda þar sem fara saman geðræn einkenni, fráhrarfseinkenni og/eða alvarlegir líkamlegir kvillar. Deildin rúmar 15 sjúklinga og er á 3. hæð A-álmú í geðdeildarbyggingu við Hringbraut.

Göngudeild fíknimeðferðar 32E tekur við tilvísunum frá bráðamóttöku geðdeildar og öðrum heilbrigðisstofnunum. Göngudeildin er annars vegar greiningarstöð og hins vegar meðferðardeild. Eftir greiningarferli er gerð meðferðaráætlun í samvinnu við sjúklinginn sem tekur mið af aðstæðum hvers og eins. Sumir fá meðferð í göngudeildinni sjálfri t.d. fráhrarfsmeðferð, einstaklingsviðtöl eða hópmeðferð á meðan öðrum er leiðbeint í önnur úrræði t.d. innlögn á móttökugeðdeild 33A. Deildin er á 1. hæð í geðdeildarbyggingu Hringbraut.

Dagdeild fíknimeðferðar Teigur er meðferðarstöð fyrir einstaklinga með geðraskanir og vímuefnamisnotkun. Tilvísanir koma í gengum göngudeild fíknimeðferðar. Fólk sækir meðferðina að heiman alla virka daga í sex vikur og síðan vikulega eftirmeðferð í 12 vikur. Meðferðin er að mestu í hópum og byggir að grunni til á aðferðum hugrænnar atferlismeðferðar. Meðferðin er einstaklingsmiðuð þannig að viðeigandi fagaðilar sinna sjúklingum með flókinn vanda (t.d. samvinna við Barnavernd) til hliðar við hina formlegu hópmeðferð. Deildin er á 1. hæð í geðdeildarbyggingu Hringbraut.

Móttökudeildir

Á móttökudeildum er tekið á móti geðsjúkum sem þurfa á bráðainnlögn að halda. Innlagnir á deildirnar fara í gegnum bráðaðþjónustu eða lækna deildanna. Meðferðin er fjölþætt og sniðin að þörfum sjúklinga og aðstandenda þeirra eftir því sem unnt er á hverjum tíma. Lögð er áhersla á að greina líffræðilega, sálræna og félagslega þætti sem stuðla að veikindum og heilbrigði. Stefnt er að heildrænni þjónustu þar sem sjúklingur og fjölskylda hans eru upplýst um meðferðina og taka þátt í að efla heilbrigði sjúklinga eftir útskrift.

Móttökugeðdeild 32A er almenn bráðamóttökudeild með 15 rúm. Deildin er á 2. hæð í A-álmu í geðdeildarbyggingu við Hringbraut.

Móttökugeðdeild 32C og 32BP. Deildin er almenn bráðamóttökudeild með 15 rúm. Deildin sinnir einnig deild 32BP þar sem eru tvö bráðarúm ætluð til skammtímavistunar í allt að einn sólarhring. Innlagnir í bráðaplássin á 32BP eru á ábyrgð vakthafandi sérfræðinga á bráðþjónustu geðsviðs. Deild 32C og deild 32BP eru á 2. hæð C-álmu í geðdeildarbyggingunni við Hringbraut.

Móttökugeðdeild 33C er almenn bráðamóttökudeild með 15 rúm. Deildin er á 3. hæð C-álmu í geðdeildarbyggingunni við Hringbraut

Endurhæfing

Endurhæfing fólks með geðsjúkdóma fer fram á Kleppi (þ.e. þrjár legudeildir, göngudeild og iðjupjálfun), á Endurhæfingu LR á Laugarásvegi 71 og á dagdeild í Hátúni 10. Endurhæfing er samhæft, samfelld og markvisst ferli sem byggir á samvinnu milli notanda, fjölskyldu/aðstandenda og heilbrigðisstarfsfólks. Lögð er áhersla á að stuðla að auknum lífsgæðum hjá fólki og hvetja til ábyrgðar á eigin hegðun og lífsstíl. Meðferðin byggist m.a. á fræðslu og stuðningi til að auka virkni og ábyrgð fólks til að ná markmiðum sínum. Þátttaka í samfélaginu, valfrelsi og leið til að þroskast við breyttar aðstæður eru mikilvæg atriði í endurhæfingu geðsviðs.

Endurhæfingargeðdeild 12 er fyrir sjúklinga með geðklofa og aðra alvarlega geðsjúkdóma. Fólk leggst inn á deildina m.a. vegna versnandi geðsjúkdóms, endurmats á meðferð og jafnvel uppvinnslu líkamlegra sjúkdóma. Deildin hefur einnig sérhæft sig í meðferð fólks með geðsjúkdóma samhliða alvarlegum atferlistruflunum (þroskahefta). Á deildinni er gert ráð fyrir 12 sjúklingum og er hún staðsett á 2. hæð í aðalbyggingu á Kleppi

Endurhæfingargeðdeild 13A sinnir fólki með langvinnar geðraskanir með áherslu á endurhæfingu geðklofasjúklinga sem veikjast ungir. Deildin er endurhæfingardeild sem hefur rými fyrir 23 einstaklinga þar af 11 rými fyrir 5 daga þjónustu og síðan tvö dagrými. Deildin er á 3 og 4 hæð í aðalbyggingu Kleppi.

Endurhæfingargeðdeild 14 er sérhæfð meðferðar og endurhæfingargeðdeild fyrir fólk með langvinna geðsjúkdóma og fólk með alvarlega atferlistruflun vegna ýmissa vefrænna heilasjúkdóma (þroskaheftir). Allir á deildinni bíða eftir viðeigandi plássum á hjúkrunarheimilum fyrir atferlistruflaða. Meðallegutími skiptir árum. Deildin rúmar 12 innritaða og er staðsett á 1. hæð í aðalbyggingu Kleppi.

Endurhæfing LR er sólarhrings starfseining. Starfsemin sérhæfir sig í meðferð á ungum einstaklingum með geðraskanir, einkum með sjúkdómsgreininguna geðklofa. Miðað er við að dvalartími sé 12 til 24 mánuðir, en dvalartíminn ákvarðast samt endanlega af árangri, framvindu og virkni einstaklings í endurhæfingu. Deildin rúmar 8 innritaða og 4 pláss fyrir dagvistun og er á Laugarásvegi 71

Dag- og göngudeild endurhæfingar. Gott aðgengi er að göngudeildinni en þar sinnir fjölfaglegur hópur starfsfólks sérhæfðri eftirfylgni og meðferð fyrir sjúklinga með langvinnar geðraskanir, bæði í formi göngudeildarþjónustu og vitjana í heimahús. Göngudeildin sér einnig um eftirfylgd skjólstæðinga af Sogni. Tímalengd og markmið meðferðar eru skilgreind við upphaf þjónustu og stefnt að því að sjúklingar útskrifist að lokum yfir til heilsugæslunnar, samfélagsteymis eða félagsþjónustu sveitarfélaga. Faghópar innan göngudeildar sérhæfa sig í ákveðnum sjúklingahópum og sérhæfð undirteymi sinna flóknari málum, til dæmis sjúklingum með greindarskerðingu, geðrofseinkenni og efnaskiptatruflanir. Á göngudeildinni er markvisst unnið að því að þróa fræðslustarf og skipuleggja námskeið fyrir sjúklinga og fjölskyldur þeirra. Einnig er faglegur stuðningur veittur frá göngudeildinni við búsetukjarna og sambýli, í samvinnu við samfélagsteymið.

Dagdeild Hátúni 10 er sérhæfð deild innan endurhæfingar geðsviðs. Á deildinni er sinnt framhaldsmeðferð og endurhæfingu fólks með ýmsa geðsjúkdóma. Deildin gegnir auk þess því mikilvæga hlutverki að styðja við notendur, sem búa sjálfstæðri búsetu í íbúðum Öryrkjabandalagsins Hátúni, með eftirliti, lyfjameðferð og dag- eða ferli stuðningi. Þjálfun til búsetu fer einnig fram á deildinni. Unnið er að því að tengja þjónustu við einstaklinga betur við grunnheilsugæslu og aðra stoðþjónustu. Að lokinni meðferð er fólki fylgt eftir á göngudeild hjá heimilislækni eða í frekari endurhæfingu sem við á hverju sinni. Deildin er staðsett í húsi Öryrkjabandalagsins Hátúni 10A

Öryggis- og réttargeðþjónusta

Geðdeild 15 er sérhæfð öryggisgeðdeild vinnur að þróun meðferðar fyrir alvarlega geðsjúka einstaklinga. Deildin er meðferðardeild sem sinnir fólki sem þarf á sérhæfðri langtímameðferð að halda og hefur ekki getað nýtt sér önnur úrræði sviðsins. Deildin rúmar 8 innritaða og er á 2. hæð aðalbyggingu á Kleppi.

Réttargeðdeild Sogni er sérhæfð deild sem sinnir ósakhæfum geðsjúkum einstaklingum og endurhæfir þá aftur út í samfélagið. Deildin rúmar 7 innritaða og er á Sogni Ölfusi.

Eftirfylgd réttar- og öryggisþjónusta er verkefni sem verið er að þróa í samræmi við lagalega skyldu yfirlæknis réttarþjónustunnar að bera ábyrgð á eftirfylgd einstaklinga sem dæmdir hafa verið í meðferð í ákveðinn tíma í kjölfar sjúkrahúsvistar að Sogni.